

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.134/2021/7.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke

Dr. Harangozó Attila, előadó bíró

Molnár Ferencné dr., bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2022. május 23.

Az ügy tárgya: kifosztás büntette

Terhelt: I. rendű

Első fok: Szolnoki Járásbíróság, 42.B.255/2019/181.,

ítélet, tárgyalás, 2020. november 3.

Másodfok: Szolnoki Törvényszék, 2.Bf.59/2021/14.,

ítélet, nyilvános ülés, 2021. július 2.

Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt

Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a kifosztás büntette miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Szolnoki Járásbíróság 42.B.255/2019/181. számú és a Szolnoki Törvényszék 2.Bf.59/2021/14. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Szolnoki Járásbíróság a 2020. november 3. napján meghozott 42.B.255/2019/181. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki kifosztás büntettében [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont I. fordulat]. Ezért őt mint többszörös visszaesőt 3 év fegyház fokozatú szabadságvesztésre, 3 év közügyektől eltiltásra ítélte, és 7.747 forint erejéig vagyoneelkobzást rendelt el. Megállapította, hogy nem bocsátható feltételes szabadságra, rendelkezett az általa előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, két büntetés esetében a feltételes szabadság megszüntetéséről, valamint az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről.

[2] Védelmi fellebbezések alapján eljárva a Szolnoki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. július 2. napján meghozott 2.Bf.59/2021/14. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét annyiban változtatta meg, hogy az I. rendű terhelt által előzetes fogvatartásban és a bűnügyi felügyelet alatt töltött idő beszámítását, a feltételes szabadság megszüntetését, és a bűnügyi költség viselését érintően eltérően rendelkezett, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

II.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – tartalma szerint elsődlegesen a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerinti okból – a jogerős határozat hatályon kívül helyezése, és az eljárás bíróságok új eljárásra utasítása érdekében azzal, hogy a Kúria a Szolnoki Járásbíróságot, valamint a Szolnoki Törvényszéket a megismételt eljárásból zárja ki.

[4] Indokai szerint az ügyében határozatot hozó bíróságok elfogultak voltak vele szemben, így az ártatlanság vétele sem érvényesült. Sérelmezte, hogy indokolatlanul hosszú ideig volt előzetes fogvatartásban, amit több alkalommal kifogásolt a védőjével. Az eljárás bíróságok megsértették az emberi méltósághoz való jogát, valamint az élettársi kapcsolatára nézve is valótlan állításokat fogalmaztak meg.

[5] Az elsőfokú bíró bizonyítékokat tartott vissza, szakmai hibákat követett el, ami az elfogultságot jelezte. Részletesen leírta az általa visszaélészerűnek tartott megnyilvánulásokat.

[6] Mindezekre figyelemmel kérte, hogy a Kúria az ügy elbírálhatósága érdekében utasítsa az elsőfokú bíróságot a bizonyítékok – igazolások, orvosi, munkáltatói és élettársi nyilatkozatok – átadására.

[7] Jelezte, hogy a sértett halálának körülményei alapján feltételezhető, hogy a vallomását a rendőrség nyomásgyakorlással befolyásolta, ahogy a – korábban az eljárásban – III. rendű terhelt vallomását is, aki sértettsége miatt állt bosszút rajta.

[8] Hivatkozott arra, hogy „B-típusú” személyiségzavara van, illetve a cselekmény időpontjában bódult állapotban volt. A cselekményt a II. rendű terhelt követte el, ennek megállapításával a társtetteség, a terhelti minősége és az I. rendűsége is változna.

[9] A dohánybolti alkalmazottak tanúvallomásával kapcsolatban előadta, hogy azokat nem lehet elfogultatlannak tekinteni, ugyanis a dohányboltok rendőri védelem alatt állnak.

[10] A Legfőbb Ügyészség BF.1173/2021/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[11] Az ügyészi álláspont szerint a felülvizsgálati indítványban hivatkozott eljárási szabálysértésekre – a kizárt bíró eljárását kivéve – alapítottnak felülvizsgálati indítvány nem terjeszthető elő.

[12] Rámutatott, hogy az Alkotmánybíróság által felállított alkotmányos követelmény értelmében a felülvizsgálati eljárást ugyan megalapozhatja valamely elfogultsági okra hivatkozó felülvizsgálati indítvány, azonban ez akkor áll fenn, ha a kérelmező első ízben, olyan konkrét körülményt kíván érvényesíteni, amelyről bizonyítja, hogy arról a jogerős ítélet meghozatalát követően szerzett tudomást. Jelen esetben azonban ezek a feltételek nem

állapíthatók meg, és a rendelkezésre álló iratanyagban nincs arra utaló adat, hogy az ügyben eljáró bírók bármelyike elfoglalt lett volna, így az indítvány ebben a részében nem alapos.

[13] Az irányadó tényállás ugyanakkor maradéktalanul tartalmazza azokat a tényeket, amelyek az I. rendű terhelt bűnösségének megállapítását a terhére rótt bűncselekményben megalapozzák.

[14] A cselekmény minősítését illetően azonban kifejtette, hogy a sértett ingóságait az I. rendű terhelt a II. rendű terhelt hatására tulajdonította el a – korábban az eljárásban – III. rendű terhelt szándékerősítő jelenlétében.

[15] Az ügyész szerint az I. rendű terhelt cselekménye helyesen a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő csoportosan elkövetett kifosztás büntettének minősül. Mivel azonban az erre irányadó büntetési tételkereten belül szabták ki vele szemben a büntetést, ezért a törvénysértő minősítés nem eredményezett törvénysértő büntetést, így felülvizsgálati ok nem valósult meg.

[16] Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria a jogerős határozatot az I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[17] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen bírálta el.

III.

[18] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[19] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – és nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[20] A Be. 649. § (2) bekezdése taxatív felsorolja azon eljárási szabálysértéseket, amelyek felülvizsgálat alapjául szolgálhatnak.

[21] E szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen – egyebek mellett – akkor van helye, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[22] A Be. 608. § (1) bekezdés b) pontja kimondja, hogy a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú

bíróságot új eljárásra utasítja, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.

[23] Az I. rendű terhelt által hivatkozottak a feltétlen kizárási okok esetein kívül esnek, ekként az elfogultságra hivatkozása a Be. 14. § (1) bekezdés e) pont szerinti, egyéb okból elfogult bíró eljárása miatt bejelentett.

[24] Kétségtelen, hogy az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) számú AB határozata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a felülvizsgálati eljárást megalapozhatja az említett elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány.

[25] Az ekként előterjesztett indítvány azonban kizárólag akkor szolgálhat felülvizsgálati eljárás alapjául, amennyiben az elfogultságra okot adó körülményről csak a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást, illetve ugyanazt az okot nem ismételtel jelentik be.

[26] Ehhez képest az I. rendű terhelt az első fokon eljáró bíró elfogultságára már az elsőfokú eljárásban is hivatkozott, azonban a Szolnoki Járásbíróság a kizárás iránti indítványát a 2020. szeptember 4. napján meghozott 11.Bpk.650/2020/2. számú végzésével elutasította, a bíró kizárását az ügyből megtagadta.

[27] Ebből következően az I. rendű terhelt elfogultsági kifogásai az alapeljárásban ismertek (és elbíráltak) voltak, azok megismétlése a felülvizsgálati eljárást nem alapozza meg.

[28] A Kúria megjegyzi, hogy azon törvényi feltételt, mely szerint az ügy elfogulatlan megítélése valamely bírótól nem várható, csak az adott konkrét ügy valóságos tényei alapján lehet megállapítani, és csak olyan feltárt adatok alapján, amelyek a bírók pártatlansága iránt észszerű (megalapozott) kételyt ébresztenei alkalmasak (EBH 2014.B.4.II.).

[29] Az I. rendű terhelt azonban ilyen okot az első fokon eljáró bíróval szemben egyébként sem jelölt meg.

[30] Az I. rendű terhelt elfogultsági kifogása valójában a tárgyalásvezetés során a bizonyítás felvételével kapcsolatos határozatokat, és azokon keresztül a pervezetést sérelmezte.

[31] A Be. 439. § (1) bekezdése szerint a tárgyalást az egyesbíró vezeti, és a Be. keretei között megállapítja az elvégzendő cselekmények sorrendjét. Ez a rendelkezés a tárgyalás vezetése (az eljárás lefolytatása) érdekében biztosítja, egyben kötelezővé teszi az eljáró bíró számára mindazon határozatok meghozatalát, amelyek ehhez szükségesek.

[32] A Be. 449. § (4) bekezdés h) pontja kimondja, hogy pervezető végzés az ügy bíróságra érkezését követően az ügy menetét megállapító, az eljárási cselekmény előkészítésére irányuló vagy elvégzése érdekében hozott nem ügydöntő végzés, így a bizonyítási indítvány tárgyában hozott végzés is.

[33] A Kúria rámutat arra, hogy e törvényi szabályok rendeltetésszerű (perrendszerű) alkalmazása nem teszi kétségesse az eljáró bíró pártatlanságát. Az a körülmény ugyanis, hogy az I. rendű terhelt bizonyítási indítványait érintően az elsőfokú bíró a Be. 449. § (4) bekezdés h) pontja alapján határozatot hozott (perrendszerűen vezette a tárgyalást), önmagában mint tény nem alapozza meg a elfogultságát azért, mert azzal az I. rendű terhelt nem ért egyet.

[34] A másodfokú bíróság elfogultságát állító kifogást illetően pedig az állapítható meg, hogy az I. rendű terhelt utólag, kizárólag a másodfokú bíróság által hozott határozat számára kedvezőtlennek ítélt tartalmából következtetett az ügyben eljáró másodfokú bíróság pártatlanságának a hiányára, ami ekként a bírák elfogultságának a valószínűsítésére nem alkalmas.

[35] Az indítványban hivatkozott azon eljárási szabálysértések, amelyek nem a kizárt bíró eljárására vonatkoznak, nem képezik felülvizsgálat tárgyát. Megvalósulásuk esetén legfeljebb relatív eljárási szabálysértések lehetnének, amelyek azonban nem tartoznak a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt, és a felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárási szabálysértések körébe.

[36] A felülvizsgálati indítványban foglaltak szerint az I. rendű terhelt nem követte el a kifosztás büntettét.

[37] A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont].

[38] A felülvizsgálati indítvány az I. rendű terhelt javára előterjesztett.

[39] A terhelt terhére kizárólag az ügyészség terjeszthet elő felülvizsgálati indítványt [Be. 651. § (1) bekezdés], és pedig a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül [Be. 652. § (3) bekezdés]. A terhelt terhére felülvizsgálati indítványt az ügyészség nem terjesztett elő, a törvényi határidő letelt.

[40] Mindezek előrebocsátását követően a Kúria az anyagi jogi felülvizsgálat kapcsán a következőkre mutat rá.

[41] Törvényesen járt el a bíróság akkor, amikor az I. rendű terhelt bűnösségét társtettesként elkövetett kifosztás büntetében megállapította, a cselekmény minősítése azonban nem helytálló.

[42] A Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontja szerint kifosztást követ el az, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett védekezésre képtelen személytől elvesz.

[43] A (2) bekezdés b) pontja szerint a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a kifosztást csoportosan követik el.

[44] A Btk. 459. § (1) bekezdés 29. pontja alapján védekezésre képtelennek kell tekinteni azt, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére.

[45] Ugyanezen § 3. pontja értelmében csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt;

[46] Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti a következőket.

– A II. rendű terhelt 2018. szeptember 2. napján 3 óra 50 perc körüli időben egy buszpályaudvar hátsó részén, az autóbusszállásoknál, az egyik padon ittas állapotban alvó sértett mellől elvette a sértett fém cigarettatartóját. A II. rendű terhelt ezt követően odament a buszpályaudvar előtti egyik padnál tartózkodó I. rendű és a –korábban az eljárásban – III. rendű terhelthez, és beszámolt nekik arról, hogy a buszpályaudvar másik oldalán, a busszállásoknál az egyik padon egy személy alszik, akitől elvette a fém cigarettatartóját. A II. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy az általa elmondottak hatására az I. rendű terhelt a sértett ingóságait el fogja venni.

– Az I. rendű terhelt a II. rendű terhelt által elmondottak hatására nyomban elhatározta, hogy az alvó személytől annak tulajdonában álló dolgokat vesz el, míg a – korábban az eljárásban – III. rendű terhelt ebben – szándékerősítő jelenlétével – szándékosan segítséget nyújtott. Az I. rendű és a – korábban az eljárásban – III. rendű terhelt a buszpályaudvaron körbement, majd a buszpályaudvar hátsó részén, az egyik padon ittas állapotban alvó sértett feje mellől az I. rendű terhelt elvette a sértett táskáját a sértett mobiltelefonjával együtt.

[47] A Btk. 366. §-ában írt kifosztás bűncselekményének védett jogi tárgya a tulajdonjog és a cselekvési szabadság. Az (1) bekezdés c) pontja szerinti alapesetnél a passzív alany az ehelyütt körülírt helyzeténél fogva nem, vagy csak korlátozottan képes a dolog elvételének felismerésére, illetve az elvétel elhárítására, megakadályozására.

[48] Az alvó ember – értelemszerűen – egészségi állapotától függetlenül akaratnyilvánításra, ekként pedig az elvétellel szemben védekezésre képtelen, hiszen – legalábbis amíg ezen állapota fennáll – a védekezést igénylő helyzetet sem észleli (BH 2016.166., BH 2017.220.).

[49] A kifosztás hivatkozott fordulatainak megállapítása körében tehát annak van jelentősége, hogy a sértett a ténylegesen a birtokában lévő dolog elvételét az alvó állapota miatt nem tudja megakadályozni. Az elkövető oldaláról pedig annak van jelentősége, hogy az elkövető felismerje (tudja), hogy az általa eltulajdonítani kívánt dolog a passzív alany (sértett)

birtokában van, aki a bűncselekmény elkövetésének felismerésében, vagy az ellene való védekezésben (annak megakadályozásában) alvó állapotánál fogva korlátozva van, és ez teszi lehetővé, illetve könnyíti meg a bűncselekmény elkövetését, azaz a dolog elvétélét.

[50] Jelen ügyben erről van szó.

[51] Az I. rendű és a II. rendű terhelt egyaránt felismerte, hogy általuk eltulajdonítani kívánt dolgok vannak a sértett birtokában, aki a bűncselekmény elkövetésének megakadályozásában az alvó állapotánál fogva korlátozva van (arra képtelen), és ez az állapota lehetővé teszi, illetve megkönnyíti számukra a bűncselekmény elkövetését. Ezt a helyzetet kihasználva valósították meg – időben elkülönülve – a dolgok elvétélét a sértettől.

[52] Nem sértett törvényt tehát az eljáró bíróság, amikor az I. rendű terhelt bűnösségét a kifosztás büntetében megállapította, azonban a cselekményét nem a törvénynek megfelelően minősítette.

[53] A bűncselekmény csoportosan elkövetettnek minősítéséről szóló 2/2000. Büntető jogegységi határozat szerint ekként minősül a bűncselekmény, ha három vagy több személy a bűncselekmény helyszínén vagy annak közelében tettesként (társtettesként), illetve – a tettes (társtettes) mellett – részesként: bűnsegédként vagy önállóan nem értékelhető bűnsegédi magatartást is kifejtő felbujtóként vesz részt a bűncselekmény elkövetésében. A csoportos elkövetés megállapítása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a sértett az elkövetők bármelyikének jelenlétét vagy a bűncselekmény elkövetésében való részvételét észleli-e.

[54] Az irányadó tényállás alapján a csoportos elkövetés mint minősítő körülmény megállapítható, hiszen a II. rendű terhelt a sértett mellől elvette a fém cigarettatartóját, majd az I. rendű terhelt a II. rendű terhelt által elmondottak hatására a táskáját és mobiltelefonját vette el, amihez a –korábban az eljárásban – III. rendű terhelt – szándékerősítő jelenlétével – segítséget nyújtott.

[55] Az I. rendű terhelt tettesi, illetve a II. rendű terhelt felbujtó, valamint a – korábban az eljárásban – III. rendű terhelt bűnsegédi magatartása a bűncselekmény helyszínén felismerhetően azt mutatta, hogy ekkor már együtt tevékenykedve hárman valósították meg a bűncselekményt, így az csoportosan elkövetett volt, ezért mint minősítő körülmény a terhükre megállapítható lett volna.

[56] Kétségtelen, hogy az I. rendű terhelt terhére az ügyészség felülvizsgálati indítványt nem terjesztett elő, ekként a Kúria csupán rámutat arra, hogy mindezek alapján az I. rendű terhelt cselekményének helyes minősítése kifosztás büntette [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont, (2) bekezdés b) pont] lett volna. Egyebekben a kiszabott büntetés nyilvánvalóan törvényes.

[57] Az I. rendű terhelt az indítványában a nyomozás során megvalósult szabálysértéseket is sérelmezte.

[58] A nyomozás során megvalósított esetleges eljárási szabálysértés azonban – mivel ilyen a Be. 649. § (2) bekezdésében foglalt felsorolásban [ideértve a Be. 608. § (1) bekezdésében írtakat is] nem szerepel – felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható.

[59] A felülvizsgálati indítvány – tényálláson kívül körülményekre is hivatkozva – kifogásolta az irányadó tényállás megalapozottságát, a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét, és ezen keresztül a bűnösség megállapítását. Az I. rendű terhelt több, a jogerős ítélet tényállásában megállapítottaktól eltérő – abban nem, vagy másképp szereplő – tény állított, és jelentős részben kifejezetten a jogerős ítéleti tényállás megváltoztatását célozta.

[60] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható.

[61] Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a – minősítéssel kapcsolatos vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül – kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[62] Következésképp a jogerős ítéleti tényállás támadása az eljárt bíróság mérlegelési tevékenységének kifogásolásán keresztül felülvizsgálati eljárásban eredményre nem vezethet.

[63] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti olyan további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.

[64] Ekként a Kúria az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a megtámadott határozatokat a Be. 662. § (1) bekezdése alapján az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

IV.

[65] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[66] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételtelen előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételtelen előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2022. május 23.

Dr. Bartkó Levente. s.k. a tanács elnöke, Dr. Harangozó Attila s.k. előadó bíró, Molnár
Ferencné dr. s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

BÉ